

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2023/415>

Materiál v pripomienkovom konaní do 27.07.2023

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom financií SR ako iniciatívny návrh

Cieľ a obsah návrhu

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky predkladá návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „návrh zákona“) ako reakciu na odôvodnené stanovisko Európskej komisie zo dňa 26. januára 2023, ktorá namieta nesúlad slovenských vnútroštátnych opatrení s čl. 12 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/67/EÚ z 15. mája 2014 o presadzovaní smernice 96/71/ES o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb, ktorou sa mení nariadenie (EÚ) č. 1024/2012 o administratívnej spolupráci prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu („nariadenie IMI“). Navrhovaná zmena spočíva v doplnení a prepracovaní ustanovení o zodpovednosti dodávateľa služby na území Slovenskej republiky za vyplatenie mzdy, ktorá nebola zaplatená zamestnancovi zamestnávateľom, ak ten je priamym subdodávateľom dodávateľa služby a v spresnení podmienok, za ktorých takáto zodpovednosť vzniká alebo nevzniká, rozsahu zodpovednosti a oblasti, v ktorej sa takáto zodpovednosť uplatňuje.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 01.01.2024

Postoj RÚZ k materiálu

Navrhovaná zmena spočíva v doplnení a prepracovaní ustanovení o zodpovednosti dodávateľa služby na území Slovenskej republiky za vyplatenie mzdy, ktorá nebola zaplatená zamestnancovi zamestnávateľom, ak ten je priamym subdodávateľom dodávateľa služby a v spresnení podmienok, za ktorých takáto zodpovednosť vzniká alebo nevzniká, rozsahu zodpovednosti a oblasti, v ktorej sa takáto zodpovednosť uplatňuje. **RÚZ na základe nižšie uvedených dôvodov odmieta návrh novely v predloženej znení ako celok a žiada jej zásadné prepracovanie.**

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

S predmetným návrhom novely zákona zásadne nesúhlasíme a žiadame ho stiahnuť z legislatívneho procesu

Odôvodnenie:

RÚZ nespochybňuje povinnosť transpozície európskeho práva do národnej legislatívy, ale zásadne nesúhlasí s predloženým návrhom právnej úpravy, ktorou je transpozícia navrhovaná. Nami uvádzané pripomienky treba vnímať ako argumentačné odôvodnenie neudržateľnosti predloženého návrhu novely:

1. Podľa navrhovaného ustanovenia § 130a ods. 1 písm. b) ZP má dodávateľ služby zaplatiť zamestnancovi mzdu, ktorá „patrí za výkon prác podľa prílohy č. 1aa, ktorých vykonávanie je obsahom záväzku zamestnávateľa v rámci právneho vzťahu medzi zamestnávateľom ako priamym subdodávateľom a dodávateľom služby“.

Mzda sa vypláca zamestnancovi za druh práce dohodnutý v pracovnej zmluve, ktorú vykonal zamestnanec v príslušnom mesiaci. Nebude možné zistiť, ktorá časť mesačnej mzdy zamestnanca mu patrí za jeho činnosť na subdodávke jeho zamestnávateľa vykonávanej pre dodávateľa služby, najmä v prípadoch, ak počas príslušného mesiaca vykonáva aj iné činnosti, prípadne pracuje aj na iných zákazkách. Do úvahy prichádza iba rovnomerné

rozdelenie mzdy na odpracované hodiny v mesiaci a zisťovanie, koľko hodín venoval jednotlivým činnostiam v mesiaci, ale to je umelý parameter nezohľadňujúci vecnú náplň tej práce. Istý návod, ako túto situáciu riešiť, je uvedený v § 130a ods. 2, kde je ako strop pre nárok zamestnanca voči dodávateľovi služby uvedený násobok hodinovej minimálnej mzdy a počtu odpracovaných hodín, čo sa dá vypočítať bez ohľadu na výšku zamestnancovej mzdy, stále však ide iba o finančný strop, ktorý zamestnancovi nemožno priznať automaticky. Zamestnanec bude musieť pozitívnym spôsobom dokazovať príslušnú časť svojej mzdy vzťahujúcu sa na prácu pre dodávateľa služby.

2. Podľa § 130a ods. 2 sa dodávateľ služby považuje na účely vyplatenia mzdy za zamestnávateľa. Podobný režim je už v § 5 ZP, avšak máme pochybnosti, či ide o vhodné právne riešenie a či nie je lepšie ho nahradiť nejakým typickým právnym inštitútom, napr. ručením. Pri navrhnutej koncepcii vzniká množstvo otázok, napr. či v prípade nevyplatenia mzdy dodávateľom služby v termíne navrhnutom v § 130a ZP nedôjde k spáchaniu trestného činu nevyplatenia mzdy a odstúpeného (dodávateľ služby nebude mať inú možnosť, ako overiť pravosť uplatneného nároku zo strany zamestnanca, iba s ním ísť do súdneho sporu – v takom prípade však nevyplatí mzdu v zákonom stanovenom čase.

Ak má byť hlavným sledovaným cieľom plánovaného ustanovenia ZP akési ručenie za vyplatenie mzdy zamestnancovi, dodávateľ služby by mal stále ostať ručiteľom so zodpovedajúcimi právami a povinnosťami; postavenie do pozície zamestnávateľa je v tomto kontexte neprimerané a nesie so sebou pre dodávateľa služby najmä už uvedené riziká, pričom nemožno vylúčiť, že tento kontext so sebou môže v praxi priniesť aj ďalšie.

3. V novele chýba právo regresu dodávateľa služby voči zamestnávateľovi zamestnanca, ak vyplatí jeho zamestnancovi mzdu.

4. Novela vychádza z predpokladu, že zodpovednosť dodávateľa služby za mzdu zamestnanca jeho subdodávateľa bude založená tým, že dodávateľ služby nezaplatil subdodávateľovi cenu vykonaného plnenia a subdodávateľovi tak chýbali finančné zdroje na vyplatenie mzdy. Novela opomína fakt, že splatnosť ceny plnenia subdodávateľa môže byť s dodávateľom služby dohodnutá tak, že z nej prirodzene nebude môcť financovať mesačne vyplácané mzdy svojim zamestnancom. Nie je neobvyklé dohodnúť si jednorazové zaplatenie ceny subdodávky až po jej vykonaní, napokon aj obchodný zákonník v ustanoveniach o zmluve o dielo konštruje splatnosť ceny diela až po vykonaní diela, medzitým však bude subdodávateľ povinný zaplatiť niekoľko mesačných miezd svojim zamestnancom. Bude v takom prípade dodávateľ služby zodpovedný za nevyplatenie mzdy zamestnancovi subdodávateľa?

Ak zamestnanec vykonával pre zamestnanca činnosť na viacerých zákazkách, ako zamestnanec môže zdokladovať / predpokladať, že práve z dôvodu nezaplatenia ceny za plnenie od jedného konkrétneho dodávateľa mu nebola vyplatená mzda? (návrh pokrýva len ideálny stav 1 zamestnávateľ / 1 dodávateľ služby t. j. jeden zmluvný vzťah medzi menovanými subjektami)

5. Podľa § 130a ods. 5 ZP nebude dodávateľ služby povinný zaplatiť mzdu zamestnancovi subdodávateľa, ak o. i. dôvodom nevyplatenia mzdy alebo jej časti zamestnancovi nebolo nesplnenie jeho zmluvného záväzku z právneho vzťahu medzi ním a subdodávateľom. Túto skutočnosť bude musieť preukazovať dodávateľ služby. Lenže negatívna skutočnosť (t. j. že sa niečo nestalo) sa priamo nedá dokázať, dá sa dokázať iba nepriamo, v našom prípade tak, že dodávateľ služby dokáže iný dôvod nevyplatenia mzdy zamestnancovi subdodávateľa, čím vylúči ostatné dôvody. To však nie je v silách dodávateľa služby, keďže nie je účastníkom pracovnoprávneho vzťahu zamestnanec – subdodávateľ.

6. Ustanovenie § 130a ods. 5 písm. a) ZP, v zmysle ktorého „dodávateľ služby nekonal s náležitou starostlivosťou, najmä ak protihodnota za plnenie uvedená na faktúre je bez ekonomického opodstatnenia neprimerane vysoká alebo neprimerane nízka“ je nezrozumiteľné. Z kontextu ustanovenia vyplýva, že ide o faktúru subdodávateľa, ktorú má zaplatiť dodávateľ služby. V takom prípade však dodávateľ služby nemá dosah na výšku fakturovanej sumy („protihodnota uvedená na faktúre“), pretože za vyčíslenie fakturovanej sumy zodpovedá subdodávateľ, ktorý faktúru vystavil. Ak má ísť o riešenie situácie, kedy dodávateľ služby zaplatí subdodávateľovi tak málo, že to nestačí ani na mzdy zamestnancov subdodávateľa (dáme bokom skutočnosť, že cena plnenia sa slobodne dohaduje a dodávateľ služby nezodpovedá za to, že si ju subdodávateľ dohodne tak, že mu nestačí ani na mzdy zamestnancov), prečo je do ustanovenia § 130a ods. 5 písm. a) ZP zahrnutá i situácia fakturácie neprimerane vysokej protihodnoty (t.j. ceny)? Veď tá práve naopak zabezpečí, že subdodávateľ bude mať dostatok zdrojov na mzdy.

7. Novela zákona vychádza z úplne nesprávnej domnienky, že dodávateľ služby zodpovedá za nevyplatenú mzdu a má iba možnosť sa tejto zodpovednosti zbaviť z presne stanovených dôvodov. Zároveň, ak sa takáto právna úprava prijme, nevyhnutne spôsobí prenikanie obchodného práva do práva pracovného, napr. v podobe potreby riešiť následné vzťahy medzi dodávateľom služby a subdodávateľom (regres, ...).

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2023/415>